

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Tanárok jólléte

Magyarországon

Kutatásvezető: Dr. Csizér Wein Katalin

ELTE Bölcsészettudományi Kar
Angol-Amerikai Intézet
wein.kata@btk.elte.hu

ELTE | BTK
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Tanárok jólléte Magyarországon

Milyen problémára keres megoldást?

Jelen kutatásunkkal három társadalmi probléma megoldásának elősegítését tűztük ki célul:

- 1) a pedagógusképzésre felvételizők számának csökkenése;
- 2) a pályát elhagyó vagy a pályát el sem kezdő pedagógusok számának növekedése;
- 3) a pályán lévő pedagógusok munkahelyi elégedetlenségének növekedése.

Ezen problémák tartós megoldását nemcsak a pedagógusbérek emelése jelenti, hanem komplex módon kell vizsgálni a tanárok jóllétét Magyarországon, hogy megoldásokat tudjunk kínálni az oktatáspolitikával foglalkozók számára. Ezért kutatási célunk annak feltárása, hogy melyek azok a tényezők, amelyek leginkább hozzájárulnak a tanárok jóllétéhez.

Milyen módon oldja meg a problémát?

Kutatásunk résztvevői középiskolai tanárok három tudásterületről (humán műveltségterület, természettudományok és idegennyelv-oktatás; N=64). A mintába került tanárok karrierjük különböző állomásainál tartanak, és több dimenzió alapján mértük fel a jóllétüket. A nemzetközi szakirodalom és a témával kapcsolatos kérdőívek áttekintése után a következő két téma vizsgálatát találtuk indokoltnak:

- 1) az iskolai légkörrel és a külső feltételekkel kapcsolatos attitűdök;
- 2) a tanár személyes vonásaihoz és tapasztalataihoz kapcsolódó attitűdök.

Kutatási eredmények

Kérdőívünk megbízhatóan méri a jólléthez kapcsolódó tényezőket.

Az eredményeink optimizmusra adhatnak okot, mert a negatív érzelmeket és demotivációt mérő *itemek*ből készített összetett skálák alacsony átlagot értek el, míg a pozitív érzelmekek és a professzionális tanári magatartás magas átlagokat mutattak.

A legtöbb korrelációt a 'negatív érzelmekekkel' kapcsolatosan találtuk, ezt követik a 'reziliencia' és a 'pozitív érzelmekek' és 'értelmes munka' mutatók.

A legerősebb korrelációkat a következő skálák között találtuk: 'kollegiális vezetési stílus' és 'professzionális tanítási magatartás'; 'értelmes munka' és 'pozitív érzelmekek'; 'demotiváció' és 'negatív érzelmekek'; 'értelmes munka' és 'bevonódás'.

Társadalmi innovációs vonatkozások

A *jóllét* fogalma igen összetett, szerepet játszanak benne az egyén tapasztalatai, egyes személyiségvonásai és az a szélesebb társadalmi kontextus is, ami az emberek életét befolyásolja. Ilyen értelemben a tanári jóllét vizsgálatát sem szűkíthetjük le pusztán az egyén tulajdonságaira és tapasztalataira, hanem figyelembe kell vennünk tapasztalatait az intézménnyel kapcsolatban, ahol dolgozik, valamint a munkájához kötődő, a tanári hivatással kapcsolatos rendszerszintű kereteket és korlátokat. Mivel a tanári jóllét meghatározóit felfoghatjuk dinamikus rendszerként is, így be kell látnunk, hogy önmagukban sem a külső, sem a belső tényezők nem meghatározóak: *a tanári jóllét kulcsa a tényezők összefüggéseiben keresendő*. Így bár talán első pillantásra nem világos, hogy miért is szerepelnek kérdőívünkben az iskolai légkörre vonatkozó skálák és a tanári pálya aktuális jellemzőiből fakadó potenciális demotiváló tényezők, melyek befolyásolására az egyes tanárnak minimális esélye van, be kell látnunk, hogy ezek ismerete nélkül nem alkothatunk valós képet a tanári jóllétről. A kérdőív kitöltőinek is azt javasoljuk, hogy bár az egyéni jellemzők és tapasztalatok szintje az, ahol valóban aktívan tudnak tenni saját jóllétük előmozdításáért, igyekezzenek az itt felsorolt minden dimenziót figyelembe venni, mikor kérdőív eredményeiket értékelik.